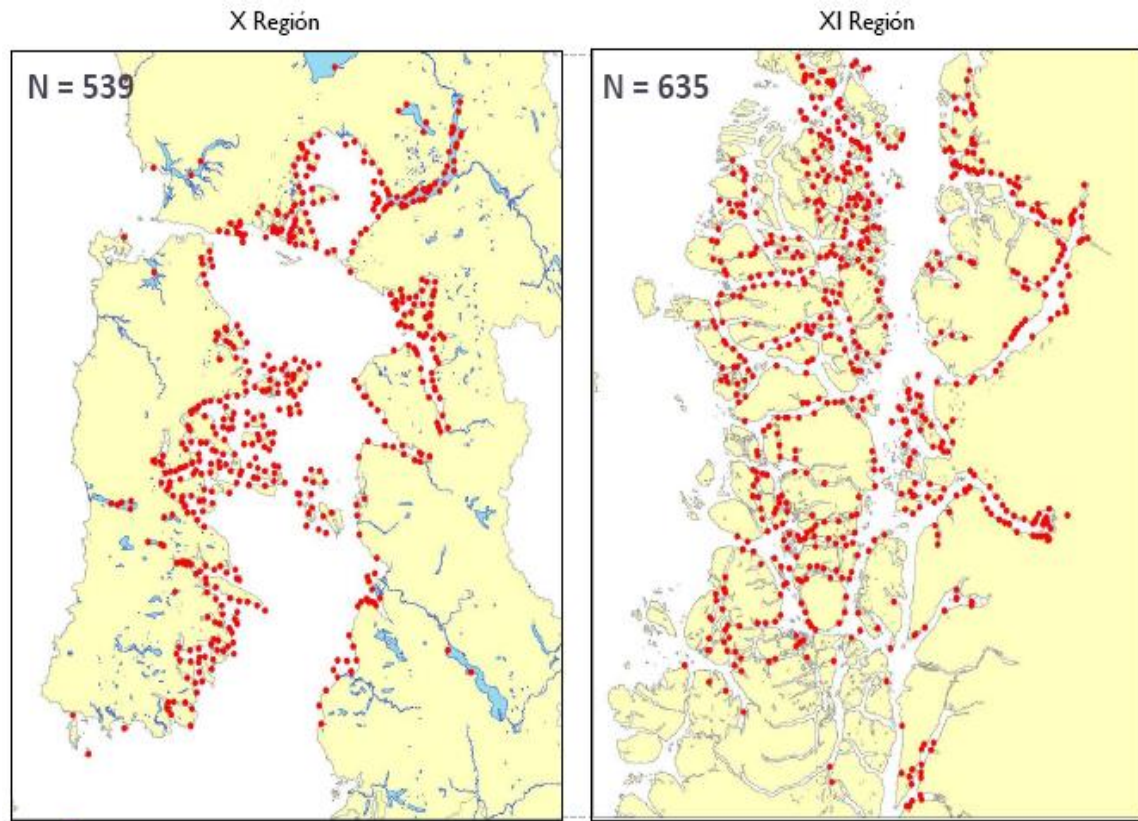

Mer og bedre areal - Hvem gjør hva?

Bjørn Hersoug
Norges fiskerihøgskole
(NFH)
Universitetet i Tromsø

Oppdrettslokalisering i Chile Region X og XI

God plass?

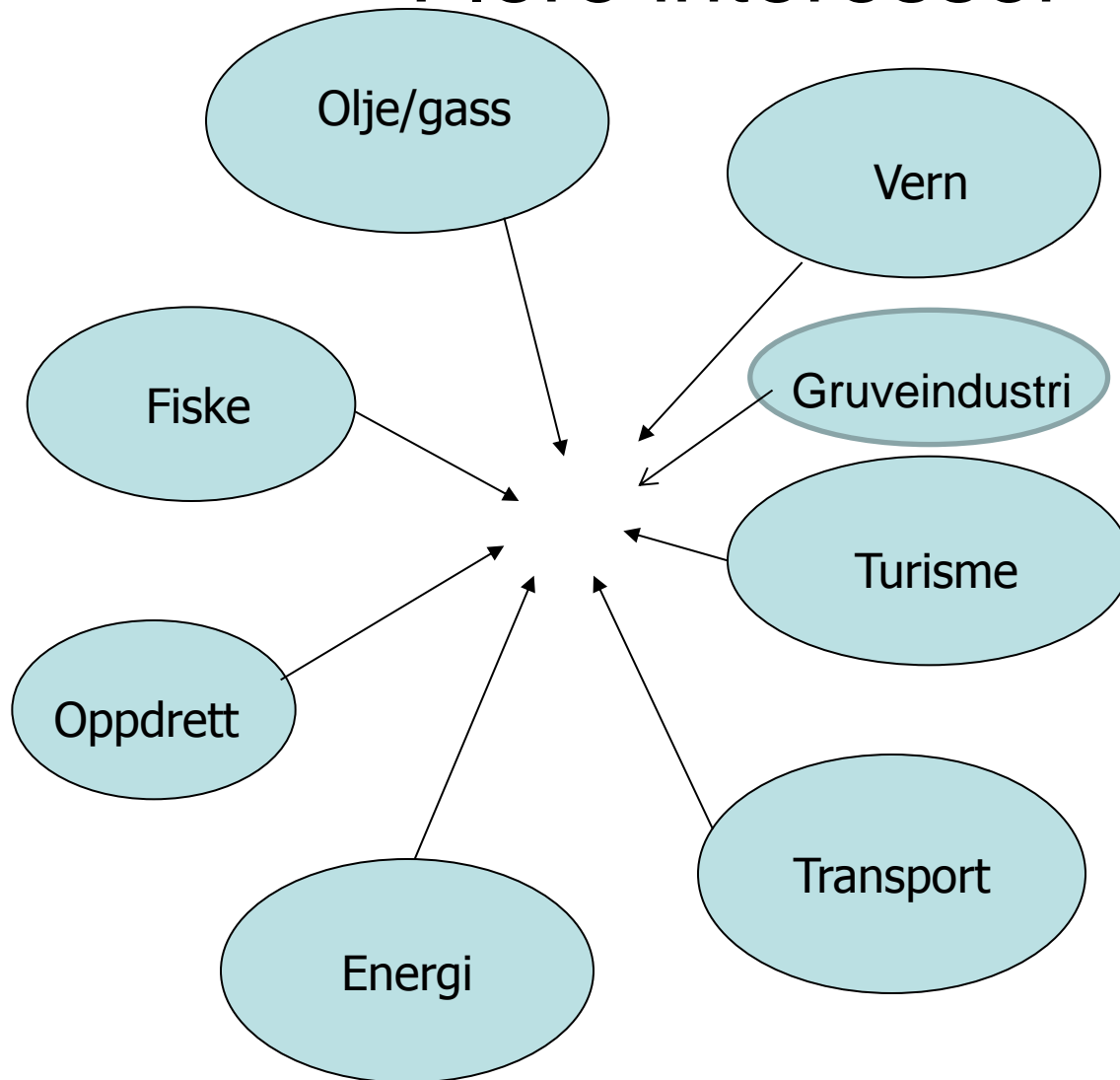
- Utgangspunktet: 2500 km kystlinje (101 000km hvis alle fjorder og øyer inkluderes) og bare 5 millioner mennesker
- Konklusjon: mer enn nok plass!

Men:

1. Stor ekspansjon i alle kystrelaterte næringer
2. Utviklingen går fort
3. Alle områder er ikke like verdifulle (jf. behovet for "superlokaliteter" i oppdrettsnæringa)

Flere interesser

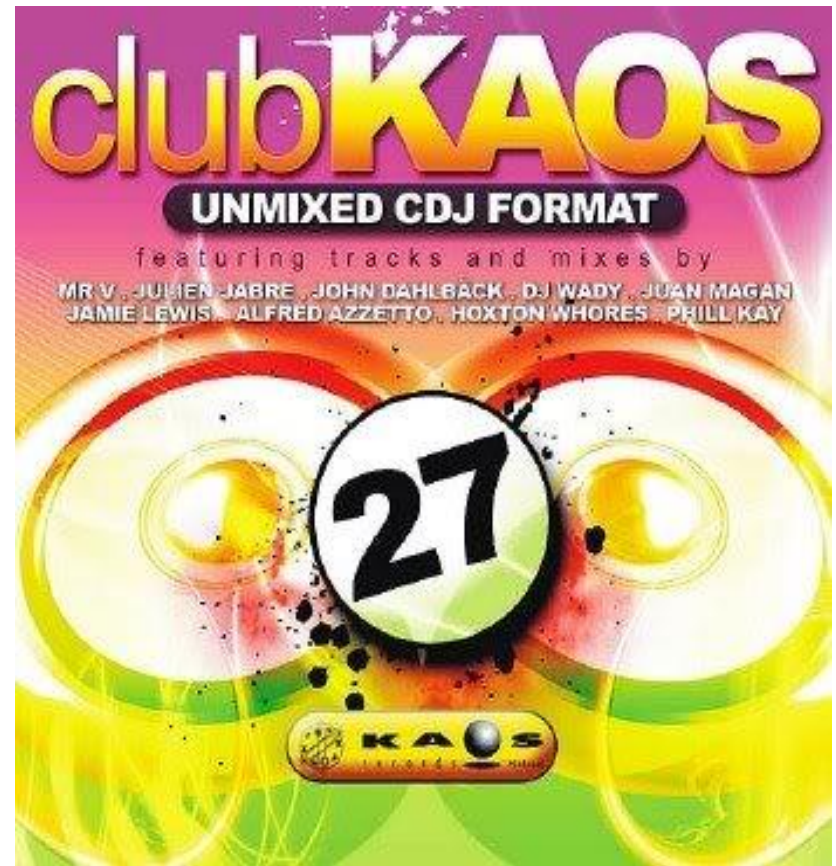

Før:
Fiske og kystfart

Nå:
Flere interesser og
mange må ha svar
på kort varsel

Plankaos?

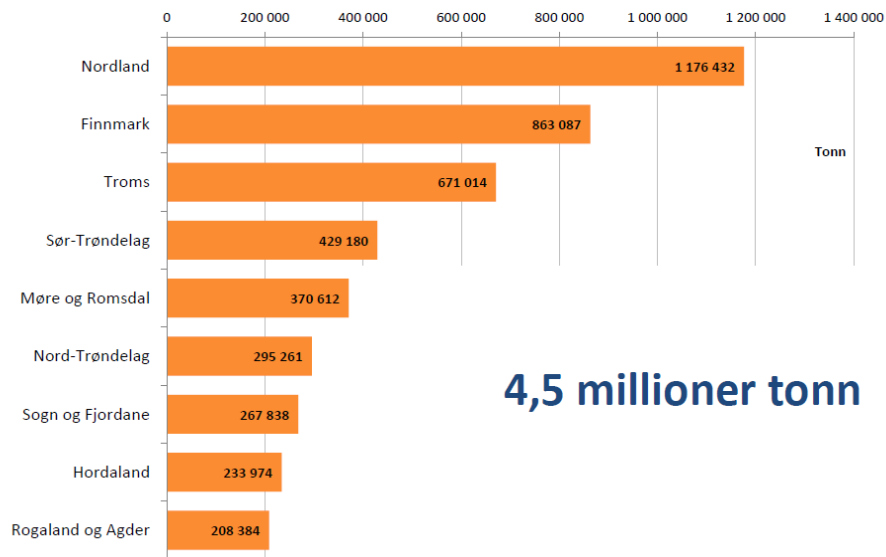
- Arealplaner
- Ressursplaner
- Sektorplaner
- Økosystem planer
- Verneplaner
- (Vannregionplaner)
- Liten samordning
- Ofte konflikt mellom nasjonale og lokale hensyn
- Ikke et system som sikrer optimal tildeling av plass

Behov for mer plass?

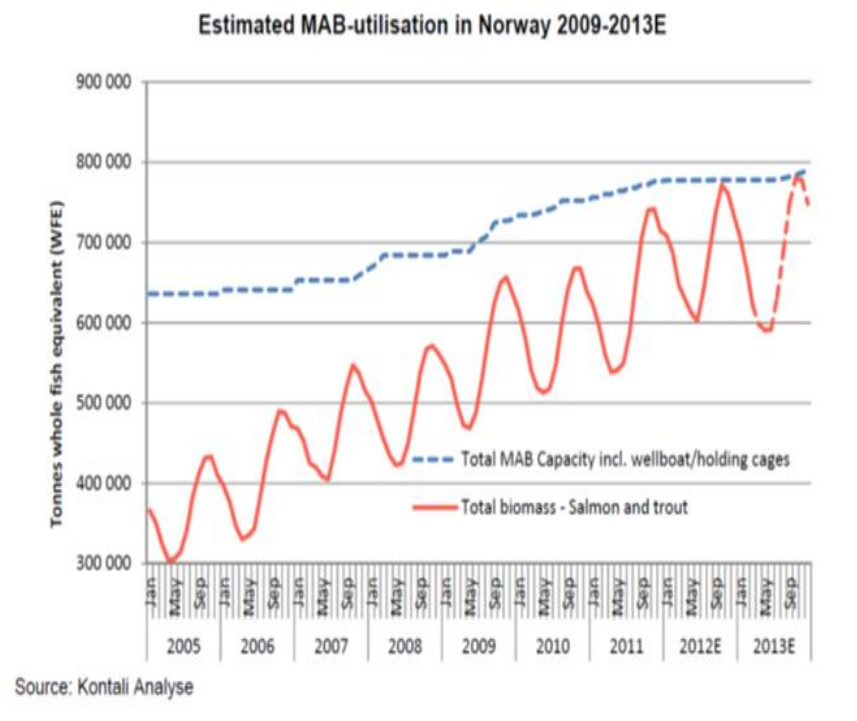
- NB! Forskjell på konsesjon og lokalitet
- På lokalitetsnivå klarert en produksjon på 2,9 mill. MTB
- På konsesjonsnivå har vi i dag en begrensning på 0,8 mill. MTB
- Hvis sterkere vekst fortsatt plass, men bare til 10-20% vekst

Uttak av laks og ørret forutsatt samme utnyttelse av sjøareal som i Hordaland

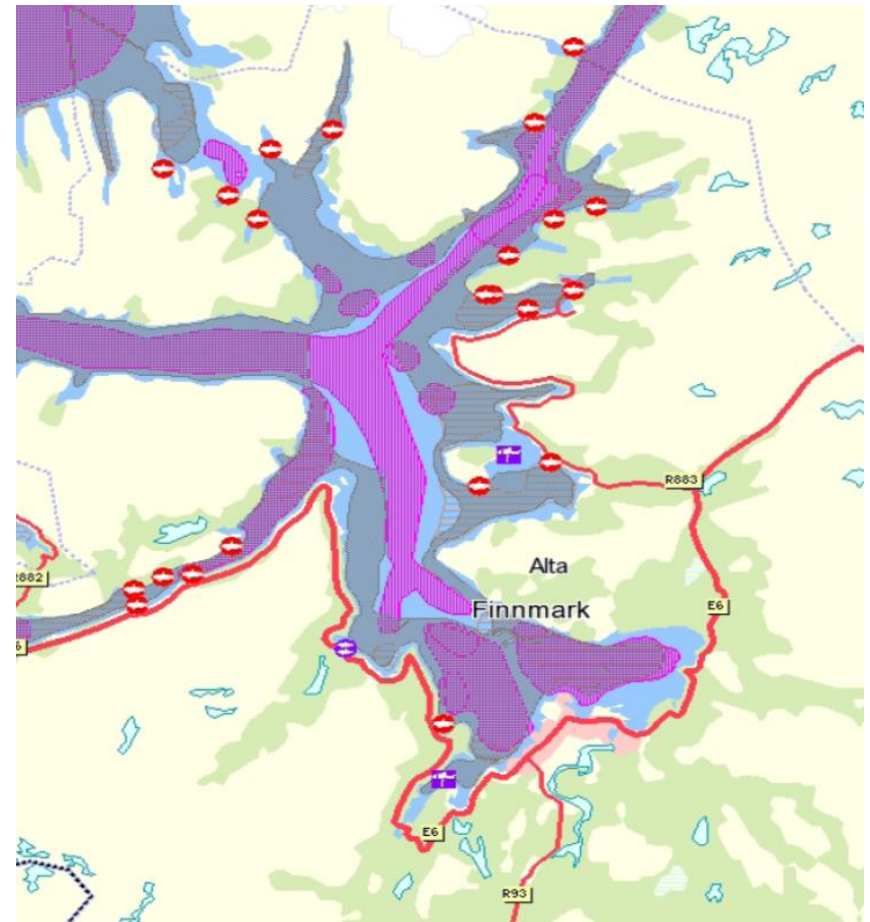
Behov for **bedre** plass

- Fra første til annen generasjon: ut av fjordbotn
- Fra andre til tredje generasjon, lenger ut mot skjermet hav
- Behov for å reforhandle plass
- En god lokalitet er gull verdt (men omsettes bare indirekte)
- Konesjonsverdi 55-65 mill. Kr (2014)

Hva sier oppdretterne?

- 63 prosent sier seg enig i at “Den viktigste utfordringen for min bedrift i dag er tilgang på lokaliteter som har tilstrekkelige dyp, god vannutskifting og god skjerming for vind og bølger.”
- 37 prosent oppgir tilgang på egnede arealer som den største begrensningen for videre vekst i selskapet
- For å oppnå en framtidig vekst på 4-5 prosent årlig oppgir 66 prosent at de vil trenge flere lokaliteter, og 54 prosent at de vil trenge bedre lokaliteter.

3 (4) ulike løsninger på arealproblemet

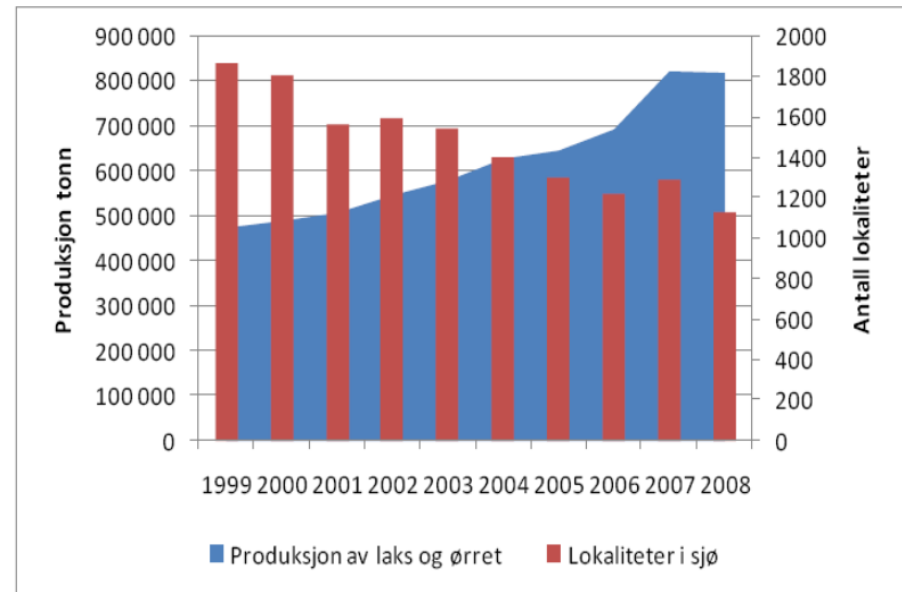
- Statlige retningslinjer
- Fylkeskommunale planer
- Kommuneplaner
- Interkommunalt samarbeid (organisert samarbeid, som i Sør-Trøndelag («Kysten er klar»), Troms og Helgeland)

Lite å hente hos staten

- Foreløpig liten sjanse for full statlig overstyring av kommunene, MEN
- Stadig sterkere krav om *økosystembasert* forvaltning
- Bør være et statlig initiativ å rydde opp i KU-forskrifter
- NB! Krav om lik praksis kan gi strengere praksis!

Areal

Kommunene for små!

- Planlegging i sjø= frivillig
- Svak plankapasitet
- Svak plankompetanse
- Lange planprosesser
- Liten interesse hvis ikke kompensasjon

Interkommunalt samarbeid

- Lovende start
- Mange initiativ – fra nord til sør
- Stordriftsfordeler i kart og registrering
- Verre å få fram ferdige planer
- Interkommunale planer må vedtas kommunevis

Hva kan oppdretterne selv gjøre?

- Delta i planprosesser (93% deltar!)
- Få det på kartet
- Markedsføre sysselsetting og ringvirkninger
- Sørge for betaling til kommunene (areal eller produksjonsavgift)

«No pay, no cure»

- To ulike problemstillinger: konsesjonsvederlag og areal- eller produksjonsavgift
- Kommunene har utgifter til planlegging og «politiske kostnader»
- Nytt: 40% av vederlaget til kommunene
- Arealavgift til utredning
- Eiendomsskatt gir minimalt til kommunene

Tvisynte oppdrettere

- 45% mener staten bør kunne overkjøre kommunene mht. arealdisponering, 45% i mot!
- 47% mener skjønn spiller en viktig rolle 20% uenig
- 44% mener skjønn BØR spille en viktig rolle, 30% uenig
- 58% mener «føre-var-prinsippet» bør spille en mindre rolle, 22% uenig
- 48%: lokal tilhørighet gir lettere tilgang (20% uenig)
- 52%: lokale ringvirkninger gir lettere tilgang (20% uenig)
- 87% av oppdretterne mener lettere tilgang til arealer hvis kompensasjon til kommunene

Slutt å tro på enkle løsninger!

- Aksepter at flere grupper har legitime interesser
- Kystsonen har blitt et komplisert forvaltningsobjekt
- Noe kan forenkles (jf. plassering av anlegg)
- God forvaltning vil være et konkurransefortrinn!

Critical lessons learned

- Fish farming is a cyclical industry – Don't use too much leverage
- Don't be too ambitious
- Some of our best decisions have been not to move...
- If you feel good – hangover is just around the corner
- Expect the unexpected
- Production of salmon is a very efficient protein converter
- Don't mess up the regulations in Norway and make it into Chile II

Hva er bærekraftig?

- Veksten i norsk oppdrett begrenses ikke av mangel på fysisk plass eller av hva naturen tåler, men av
- Hva politikerne og konsumentene tåler!
- Utvikling av bærekraftsindikatorer viktig
- Enda viktigere å få oppslutning om klare spilleregler

		Impact				
		Very Low 1	Low 2	Medium 4	High 8	Very High 16
Probability	Very High 5	5	10	20	40	80
	High 4	4	8	16	32	64
	Medium 3	3	6	12	24	48
	Low 2	2	4	8	16	32
	Very Low 1	1	2	4	8	16